

فایل ارایه نویسنده
را ببینید

مبانی فناوری آموزشی

حضور واقعی در کلاس‌های مجازی

سارا بنی‌عامریان
کارشناس تکنولوژی و گروه‌های آموزشی
شهرستان سنقر کلیانی
مصلاح اسمعیلی
دانشجوی دکترای تکنولوژی آموزشی

اشاره

با گسترش روزافزون استفاده از دوره‌های آموزش برخط، چالش‌ها و مشکلات آن بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر یادگیری در محیط یادگیری برخط، ادراک یادگیرنده از احساس واقعی بودن محیط است. یکی از نگرانی‌های دوره‌های برخط افزایش و بهبود حس حضور اجتماعی است. صمیمیت، بی‌واسطگی و تعامل از مهم‌ترین شاخصه‌های حضور اجتماعی هستند. در این مطالعه، چستی حس حضور اجتماعی و راهکارهای ارتقای آن در دوره‌های آموزشی مرور و بررسی خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: حس حضور اجتماعی، دوره آموزشی، تعامل

مقدمه

امروزه آموزش برخط یکی از فراگیرترین شیوه‌های تدریس است. محیط یادگیری خواه حضوری یا غیرحضوری، شامل مجموعه پیچیده‌ای از عوامل است که بر رضایت یادگیرنده، یادگیری و پیشرفت تأثیر می‌گذارند. فضای فیزیکی و جو روانی که در آن یادگیری اتفاق می‌افتد، همچنین، جنبه‌های اجتماعی فعالیت‌های آموزشی، در یادگیری موفق نقش مهمی بازی می‌کنند (راب و همکاران، ۲۰۱۵). یادگیری برخط اثرات فاصله جغرافیایی، زمانی و روانی را بین یادگیرندگان و مدرسان بیش از پیش مشخص ساخته است. حضور اجتماعی این اثرات را در رابطه با کیفیت یادگیری و ارتباطات برخط بررسی می‌کند. حضور اجتماعی به‌عنوان کلید اصلی سطح مشارکت و موفقیت یادگیرنده در دوره‌های برخط شناخته شده است (کوب، ۲۰۰۹).

۲۱

رشد فناوری آموزشی
شماره ۲
آبان ۱۴۰۰

راکارهای افزایش حس حضور

۱. یادگیرنده را تشویق کنید احساسات، تجربه‌ها، مثال‌ها و ایده‌های خود را بیان کند. یادگیرنده وقتی در مورد موقعیت‌های خود و چگونگی کنار آمدن با آن‌ها صحبت می‌کند، احساس راحتی بیشتری می‌کند و احساسات خود را بیشتر بروز می‌دهد.

۲. ارائه بازخوردهای دیداری، بازخورد دیداری مربیان را قادر می‌سازد در ایجاد حضور اجتماعی در یادگیری برخط به صورت اثربخش عمل کنند. زیرا در بازخورد دیداری، احساسات راحت‌تر منتقل می‌شوند و احساس نزدیکی با یادگیرنده ایجاد می‌شود. در مکالمه، برخلاف نوشتن متن، لحن مشخص است. همچنین، یادگیرنده می‌تواند در زمان واقعی سؤالاتی را بپرسد و در فرایند یادگیری درگیر باشد. در صورتی که ارتباط هم‌زمان برای شما ممکن نیست، به یادگیرندگان اجازه دهید در حالت ناهم‌زمان، با استفاده از فیلم پاسخ دهند.

۳. یادگیرندگان دوست دارند در مورد یکدیگر اطلاعاتی کسب کنند تا احساس ارتباط بیشتری داشته باشند. خصوصاً در ابتدای دوره توصیه می‌شود از اشتراک‌گذاری تصاویر برای ایجاد شناخت از یکدیگر با حفظ ملاحظات حریم خصوصی به‌عنوان «بخش‌کن» استفاده شود.

۴. ارائه پیام‌های محترمانه، مثبت، تشویق‌کننده، به‌موقع و مکرر، در ایجاد حضور اجتماعی به یادگیرنده کمک می‌کند. همچنین، تعاملات محبت‌آمیز، احترام متقابل و یافتن معنا را در روابط با یادگیرنده، هم‌سالان و مربیان ارتقا می‌دهد.

۵. پاسخگوی نیازهای یادگیرنده باشید. یادگیرندگان برای به‌هنگام‌بودن اطلاعات و بازخورد ارزش قائل هستند. بازخورد به‌موقع برای یادگیرنده به این معناست که کار او در اولویت قرار دارد.

۶. از کیفیت رسانه اطمینان حاصل کنید. از رسانه‌های با کیفیت بالا که دید بهتری از خصوصیات شخصی مانند فاصله جسمی، تماس چشمی، لبخند زدن و سایر نشانه‌های اجتماعی که حضور اجتماعی را در تعاملات برخط تقویت می‌کنند، استفاده کنید. مدرسان باید به شیوه‌نامه‌هایی درباره چگونگی ساخت فیلم‌های خوب، به‌ویژه در وضوح بالا اهمیت دهند و عکس و فیلم‌هایی با کیفیت بالا تهیه کنند که فضای حضور اجتماعی غنی‌تری را ایجاد می‌کنند.

حضور اجتماعی

اعتقاد بر این است که نظریه حضور اجتماعی در نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی ارتباطات بین‌فردی و تعامل‌گرایانه نمادین ریشه دارد (هلمز و دیگران، ۲۰۲۰). شرت و همکاران (۱۹۷۶) اولین افرادی بودند که مفهوم حضور اجتماعی را معرفی کردند. آنان حضور اجتماعی را به‌عنوان «درجه اهمیت شخص دیگر در تعامل و اهمیت منتج از روابط بین‌فردی» تعریف کردند. با این تعریف، ابتدا فرض می‌شد حضور اجتماعی خود نگرشی از رسانه باشد و بنابراین حضور فناوری نامیده می‌شد (الدحلائی، ۲۰۲۰). محققان دیگر (جان‌واردن و زیتل، ۱۹۹۷) با شرت و همکاران موافق‌اند که کیفیت رسانه ممکن است بر درجه حضور اجتماعی تأثیری داشته باشد، اما این را به‌معنای درجه‌ای دانسته‌اند که افراد یکدیگر را به‌صورت «واقعی» در زمینه ارتباط با واسطه‌شان درک می‌کنند.

مؤلفه‌های حضور اجتماعی

مفاهیم تعامل، صمیمیت و بی‌واسطگی، رابطه‌ای دوطرفه با حضور اجتماعی دارند و نظریه‌ای را تشکیل می‌دهند که شامل حضور اجتماعی است. در صورتی که درجه بالایی از حضور اجتماعی وجود داشته باشد، درجات بالایی از صمیمیت، بی‌واسطگی

و تعامل نیز وجود دارند. حضور اجتماعی به درجه صمیمیت و بی‌واسطگی وابسته است و این دو مفهوم به کیفیت تعامل مشروط هستند. به همین ترتیب، سطح صمیمیت وابسته است به سطح بی‌واسطگی و درجه حضور اجتماعی وابسته است به تمامی این متغیرها (بایلنسون و ولچ، ۲۰۱۸). نظریه تعادل بیان می‌کند، مردم برای رسیدن به آنچه آن‌ها احساس می‌کنند از محیط آموزشی غایب است، از ابزارهای دیگری استفاده خواهند کرد. برای مثال، در محیط‌های مبتنی بر متن، توانایی به‌کار بردن شکلک‌ها و زبان غیرلفظی، مانند ترکیبی از نشانه‌گذاری برای انتقال یک لبخند، در نشان دادن احساسات هنگام برقراری ارتباط در محیط یادگیری برخط بسیار مهم می‌شود (کریم، ۲۰۱۶).

بازخورد به‌موقع
برای یادگیرنده به
این معناست که
کار او در اولویت
قرار دارد

۷. یادگیرنده را تشویق کنید احساسات مثبت و منفی خود را ارزیابی کند. برای مثال، ارائه نظرات خوشبینانه در مورد دوره، احساس صمیمیت در بین یادگیرنده را شکل می‌دهد. به اشتراک گذاشتن تجربه در مورد تکالیف و فعالیت‌های آموزشی این احساس تعلق به گروه را ایجاد و حضور اجتماعی را تسهیل و تقویت می‌کند.

بدون حضور فیزیکی یادگیرنده است. با درک آنچه حضور اجتماعی در بر دارد و منافعی که به همراه دارد، تسهیل کنندگان و یادگیرندگان می‌توانند یادگیری اثربخش را افزایش دهند. حضور اجتماعی را می‌توان با توجه به شاخصه‌های صمیمیت و بی‌واسطگی افزایش داد. برای افزایش صمیمیت می‌توان مدت‌زمان آشنایی یادگیرندگان با یکدیگر را افزایش داد. همچنین، می‌توان از راهکارهایی برای افزایش همدلی، علاقه و اعتماد استفاده کرد. برای افزایش بی‌واسطگی، معلم می‌تواند از سازوکارهایی استفاده کند. برای مثال استفاده از زبان جمع ما و بازخوردهای فوری. با توجه به اینکه فناوری امکان ارتباط و تعامل در محیط‌های با واسطه را تسهیل می‌کند، افزایش سطح درجه صمیمیت، بی‌واسطگی و تعامل موجود در این محیط برای افزایش حضور اجتماعی و پروراندن حس جامعه یادگیری مهم است.

حضور اجتماعی بخش مهمی از ارتباط است؛ چه در متن جامعه و چه در کلاس‌های درس حضوری و مجازی

حضور اجتماعی بخش مهمی از ارتباط است؛ چه در متن جامعه و چه در کلاس‌های درس حضوری و مجازی. مدرسان حضور را به چند روش آشکار می‌کنند: به صورت حضوری، تلفنی یا از طریق اینترنت. اگرچه در طرح‌ریزی حضور اجتماعی از طریق آموزش برخط محدودیت‌ها و اجزایی وجود دارند، اما این کار می‌تواند با موفقیت انجام شود. از چالش‌های مهم این حوزه، کشف روش‌های افزایش تجربه‌های یادگیری

جمع‌بندی

حضور اجتماعی بخش مهمی از ارتباط است؛ چه در متن جامعه و چه در کلاس‌های درس حضوری و مجازی. مدرسان حضور را به چند روش آشکار می‌کنند: به صورت حضوری، تلفنی یا از طریق اینترنت. اگرچه در طرح‌ریزی حضور اجتماعی از طریق آموزش برخط محدودیت‌ها و اجزایی وجود دارند، اما این کار می‌تواند با موفقیت انجام شود. از چالش‌های مهم این حوزه، کشف روش‌های افزایش تجربه‌های یادگیری

ncolr.org/jjol

- Crim, S. (2006). An examination of social presence in an online learning environment. [University of Louisville]. <https://doi.org/10.18297/etd/291>
- Gunawardena, C. & Zittle, F. (1997) 'Social presence as a predictor of satisfaction within a computer-mediated conferencing environment', American Journal of Distance Education, vol. 11, no. 3, pp. 8?26
- Holmes, C., Reid, C., Hawley, C., & Wagner, C. (2020). Social Presence in Online Counselor Education. The Journal of Counselor Preparation and Supervision, 13(4). <https://repository.wcsu.edu/jcps/vol13/iss4/11>
- Robb, A., Kleinsmith, A., Cordar, A., White, C., Wendling, A., Lampotang, S., et al. (2016). Training together: how another human trainee's presence affects behavior during virtual human-based team training. Front. ICT 3:17
- Short, J., Williams, E., and Christie, B. (1976). The Social Psychology of Telecommunications. New York, NY: JohnWiley.

1. HD

بی‌نوشت

منابع

- Al-dheleai, Y. M., & Tasir, Z. (2020). Online Social Presence "OSP" Patterns Correlation with Students' Academic Performance among Master of Education Program Students. International Journal of Instruction, 13(2), 493-506. <https://doi.org/10.29333/iji.2020.13234a>
- Bailenson, J. N., & Welch, G. F. (2018). A Systematic Review of Social Presence: Definition, Antecedents, and Implications. A Systematic Review of Social Presence: Definition, Antecedents, and Implications. Front. Robot. AI, 5, 114. <https://doi.org/10.3389/frobt.2018.00114>
- Cobb, S. C. (2009). Social Presence and Online Learning: A Current View from a Research Perspective. Journal of Interactive Online Learning Wwww.Ncolr.Org/Jjol, 8(3). www.